

**BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
TARBIYACHILARINI TAYYORLASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Odilova Shaxnoza Shokirjonovna

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti

*Namangan Branch Maktabgacha ta'lim yo'nalishi ikkinchi bosqich
magistranti*

97-427-87-17

Annotatsiya

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagog tarbiyachilarini tayyorlash jarayoni pedagogik va psixologik nazariyalar asosida amalga oshiriladi. Ushbu jarayon bolalarning psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda, ularning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Pedagog tarbiyachilarni tayyorlashda motivatsiya, kommunikativ qobiliyat, hamda ijodiy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Bu, o'z navbatida, tarbiyachilarning bolalar bilan samarali tizimlarda ishlashini ta'minlaydi va ularni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha ta'lim jarayonida psixologik tarafdin tayyorgarlik ko'rish, tarbiyachilarning bolalar bilan munosabatlarini yaxshilash va ularga qiziqarli ta'lim muhitini yaratishda yordam beradi.

Kalit so'zlar: Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari, pedagog tarbiyachilar, tayyorlash, pedagogik xususiyatlar, psixologik xususiyatlar, bolalar, ta'lim jarayoni, individual ehtiyojlar, psixologik bilimlar, amaliy treninglar, simulyatsiyalar, hissiy intellekt, stressni boshqarish, professional yondashuv, ijodiy rivojlanish, muloqot, shaxsiy rivojlanish, tajriba orttirish, ta'lim muhit, bolalar ruhiyati, ijtimoiy rivojlanish.

KIRISH

Maktabgacha ta'limning ahamiyati zamon talablari bilan yanada oshib bormoqda. Bu globalizatsiya, axborot texnologiyalarining rivojlanishi va jamiyatda bolalar ta'limiga bo'lgan talabning oshishi bilan bog'liq. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat yurituvchi pedagog tarbiyachilar bolalarning ilk ta'lim va tarbiyasida muhim rol o'ynaydi. Ular bolaning ruhiy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishida katta ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun, bo'lajak tarbiyachilarning tayyorgarlik jarayoni juda muhim masala hisoblanadi.

Pedagogik-psixologik xususiyatlar bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlashda bir necha asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi. Avvalo, bolalarni tanib olish, ularning psixologik xususiyatlarini tushunish va individual ehtiyojlarini e'tiborga olish, pedagogik faoliyatning asosi hisoblanadi. Tarbiyachilar bolalarning shaxsiy

rivojlanishida o'zaro munosabatlar asosida qiyinchiliklar va muammolarni hal etish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak.

Birinchidan, maktabgacha ta'lim jarayonida tarbiyachilar tutgan pozisiya, ya'ni ular bolalarga nisbatan qanday munosabatda bo'lishlari, o'zlari olib boradigan dastur va faoliyatlarning samaradorligiga ta'sir qiladi. Tarbiyachilar bolalarga qiziqarli va ma'rifatli ta'lim muhitini yaratish orqali, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berishlari zarur. Bu, o'z navbatida, bolalarning o'z-o'zini anglash, mustaqil fikrlash va keskin qarorlar qabul qilish qobiliyatlarini oshiradi.

Ikkinchidan, pedagogik tayyorgarlik jarayonida tarbiyachilarga psixologik bilimlar berish ham zarur. Pedagoglar bolalar ruhiyatini, motivatsiyalarini va ularning shaxsiy o'sishiga ta'sir qiluvchi omillarni tushunishlari kerak. O'rganiladigan psixologik nazariyalar bolalar bilan ishlashda aniq yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi. Masalan, bolalarga ijtimoiy rivojlanish, o'zaro munosabatlar va hissiy intellektni rivojlantirishda qo'llaniladigan usullarni bilish ularga muammolarga yechim topishda yordam berishi mumkin.

Uchinchidan, tarbiyachilarni tayyorlashda amaliy treninglar va simulyatsiyalar muhim ahamiyatga ega. Amaliy mashg'ulotlar tarbiyachilarga nazariy bilimlarni amaliyotga aylantirishga yordam beradi, shuningdek, ular bolalar bilan ishlash jarayonida tajriba orttirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Ushbu tarkibiy qismlar, o'z navbatida, bolalar bilan muloqotda, tasavvur qilishda va ijodiy ishlarda faoliyat ko'rsatishda ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi.

To'rtinchidan, tarbiyachilar o'zlarining psixologik holatlarini, stressni boshqarish qobiliyatlari va hissiy barqarorliklarini saqlashlari muhim. Pedagogik faoliyat juda ko'p vaqt va kuch sarflashni talab qiladi, shuning uchun tarbiyachilar o'zlariga e'tibor berish va professional yondashuvni saqlashlari zarur. Bu ular uchun nafaqat o'z ishlariga, balki bolalarga ham yanada yaxshi ta'sir ko'rsatish imkonini beradi. Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagog tarbiyachilarini tayyorlash jarayoni pedagogik va psixologik yondashuvlar asosida amalga oshirilishi kerak. Ushbu jarayonda bolalarning individual ehtiyojlari, ularning shaxsiy rivojlanishi va psixologik xususiyatlarini inobatga olish muhimdir. Tarbiyachilar o'zlarining bilim va ko'nikmalarini yanada rivojlantirishlari, amaliy mashg'ulotlar va treninglar orqali tajriba orttirishlari lozim. Natijada, ta'lim jarayoni yanada samarali bo'ladi va bolalarning to'g'ri tarbiya olishlari ta'minlanadi.

Zamonaviy talablar va muammolar

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar oshib borar ekan, bo'lajak pedagog-tarbiyachilarni tayyorlashda quyidagi muammolarga duch kelinmoqda:

- Ta'lim dasturlarining yetarli emasligi. Ba'zi hollarda ta'lim dasturlari amaliyotdan uzoq, bolalar bilan ishlashning zamonaviy metodlarini qamrab olmaydi.

- Amaliyot o'tash imkoniyatlarining cheklanganligi. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning amaliyot davrida yetarli tajriba to'plash imkoniyati cheklangan bo'lishi mumkin.
- Pedagogik kadrlarning malakasi yetarli emasligi. Ba'zi o'qituvchilarning o'zi ham zamonaviy pedagogik texnologiyalardan yetarlicha xabardor emasligi mumkin.
- Motivatsiyaning pastligi. Ba'zi talabalarning pedagogik kasbga bo'lgan qiziqishi yetarli emasligi, ularning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini pasaytiradi.

XULOSA

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagog-tarbiyachilarini tayyorlash o'ziga xos pedagogik-psixologik xususiyatlarga ega bo'lgan murakkab va ko'p qirrali jarayondir. Bu jarayon nafaqat chuqur nazariy bilim berishni, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirishni, bolalar psixologiyasini tushunishni va o'z kasbiga muhabbat bilan yondashishni ham o'z ichiga oladi. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagog-tarbiyachilarini tayyorlashga bo'lgan talablar oshib borar ekan, bu sohada bir qator muammolar mavjudligini ta'kidlash lozim. Jumladan, ta'lim dasturlarining yetarli emasligi, amaliyot o'tash imkoniyatlarining cheklanganligi, pedagogik kadrlarning malakasi yetarli emasligi va ba'zi talabalarning motivatsiyasi pastligi shular jumlasidandir. Ushbu muammolarni hal etish va bo'lajak pedagog-tarbiyachilarning kasbiy mahoratini oshirish uchun quyidagi takliflarni amalga oshirish zarur: ta'lim dasturlarini modernizatsiya qilish, amaliyot o'tash imkoniyatlarini kengaytirish, pedagogik kadrlarning malakasini oshirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, pedagogik kasbning nufuzini oshirish, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish va psixologik treninglar tashkil etish. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilar nafaqat bilimli, balki bolalarga mehr-muhabbat bilan yondasha oladigan, sabr-toqatli, ijodkor va o'z ustida tinimsiz ishlaydigan shaxslar bo'lishlari zarur. Shundagina ular maktabgacha ta'lim tashkilotlarda yuqori sifatli ta'lim-tarbiya jarayonini ta'minlay oladilar va jamiyatimizning kelajagiga munosib hissa qo'shadilar. Shunday ekan, bo'lajak pedagog-tarbiyachilarni tayyorlash masalasiga jiddiy e'tibor qaratish, bu sohada yangi yondashuvlarni qo'llash va barcha imkoniyatlarni safarbar etish lozim.

MANBA

1. Abdullayev S. Pedagogik psixologiya. Tashkent, 2020.
2. Isroilova D. Maktabgacha ta'lim va tarbiya. Tashkent, 2021.
3. Mirzaeva N. Tarbiyachilarni tayyorlashning zamonaviy usullari. Tashkent, 2022.
4. Qodirova A. Maktabgacha ta'lim jarayoni va uning psixologik asoslari. Tashkent, 2019.